

УДК 37.0:37.013(477)

**ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА НАУКОВО-
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ: ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ**

Петренко Н. В. – кандидатка педагогічних наук, завідувачка кафедри фізичного виховання МНАУ

Професійно-педагогічна підготовка викладачів фізичного виховання в системі методичної роботи аграрного університету ґрунтується на таких принципах: загальнопедагогічних, фізичного виховання та аксіологічних.

До основних загальнопедагогічних принципів професійно-педагогічної підготовки викладачів фізичного виховання в системі методичної роботи аграрного університету відносимо: актуальність, науковість, системність, комплексність, єдність теорії і практики, інтегрованість, послідовність, наступність, безперервність, конкретність, індивідуальність, оперативність, гнучкість і мобільність, творчість, удосконалення, самореалізація та самоствердження.

Розглянемо кожен з цих принципів: актуальність – керуючись цим принципом, викладачі відбирають з усіх інформаційних повідомлень тільки ті, які явно вписуються в досліджувану на практичному занятті тему і при цьому перевірені практикою і науково усталені факти і теорії. Як наслідок, значна частина інформації проходить за межами заняття, хоча вона потребує серйозного спільного обговорення студентом та викладачем. Виникає

протиріччя між традиційним розумінням дидактичного принципу актуальності і цілями медіа освіти [3]. Науковість – цей принцип передбачає розкриття причино-наслідкових зв'язків явищ, процесів, подій, включення в засоби навчання науково перевірених знань, які відповідають сучасному рівню розвитку науки. Він реалізується в змісті навчального матеріалу, зафіксованому в освітніх програмах і підручниках [12]; системність – різноманіття зв'язків усередині складного об'єкта об'єднується в одну теоретичну схему, в основі якої лежить єдність і взаємозв'язок цілей [10].

Я. А. Коменський наголошував на тому, що: «Всі знання повинні розташовуватись таким чином, щоб наступне завжди засновувалось на попередньому, а попереднє закріплювалось наступним» [5]; комплексність – це єдність цілей, завдань, змісту, методів і форм виховання.

Єдність теорії і практики – зв'язок теорії і практики складний і різнобічний. Виконуючи практичні завдання перед вивченням теоретичного матеріалу, студенти переконуються в необхідності оволодіння певними знаннями, без яких неможливо вирішити поставлені завдання [7]. Інтегрованість – це якість, що характеризує сумісність різних елементів освітньої системи для досягнення загальних цілей. Наприклад, для формування загальнонаукового світогляду необхідно використовувати інтеграцію таких предметів, як фізика, хімія й біологія [1].

Принцип послідовності (та системності) навчання стосується як змістового, так і процесуального компонентів освітнього процесу, тобто визначає його логіку і послідовність. Я. А. Коменський вважав цей принцип одним із основних правил освіти: освіта стане зрозумілою, а тому міцною й ґрунтовною, якщо все те, що викладається і вивчається, «буде не темним і заплутаним, а світлим, роздільним, ніби пальці руки». Порушення правил системності й послідовності в навчанні спричиняє уривчастість знань, які важко використовувати в практичній діяльності [13].

Принцип безперервності виховання означає забезпечення цілісності і наступності у вихованні, перетворення його у процес, що триває впродовж

усього життя людини. Нероздільність навчання і виховання, що полягає в їх органічному поєднанні, підпорядкуванні змісту навчання і виховання формування цілісної та всебічно розвиненої особистості [4].

Принцип індивідуальності – дає змогу в умовах колективної освітньої роботи кожному студенту по-своєму оволодівати навчальним матеріалом, ураховувати рівень розумового розвитку студентів, їх знань і вмінь, пізнавальної та практичної самостійності, інтересів, вольового розвитку, працездатності. Для цього викладачі повинні уважно вивчати студентів, знати їх індивідуальні інтереси та схильності, розвиток, домашні умови та ін. [11; с.111]; принцип оперативності, насамперед, припускає своєчасне виконання рішень педагогічних рад, наказів, річних і поточних планів у межах установленого часу, а також конкретність дій із забезпечення такого виконання. При цьому варто фіксувати, що, де і коли слід виконати в який спосіб, хто несе відповідальність за організацію і результати виконання тієї чи іншої роботи, якими мають бути форми зворотного зв'язку.

Тому принцип оперативного регулювання вимагає: усе, що намічено, повинно бути виконано; усе, що заважає – усунено, якщо намічено помилково, чи прийнято і виправлено у встановлений термін [6].

Принцип гнучкості та партнерства полягає у побудові системи освіти таким чином, щоб зміст навчання й шляхи досягнення цілей освіти та професійної підготовки відповідали індивідуальним потребам і можливостям студентів [8]. Метою і результатом педагогічної творчості є творчий розвиток студентів, який передбачає поступове формування у студентів здатності до творчості – інтегральної якості особистості, що об'єднує спрямованість й мотиви, творчі уміння й психічні процеси, характерологічні якості особистості, які забезпечують людині успіх у творчості і піднімають діяльність людини до творчого рівня. Метою і результатом педагогічної творчості є творчий розвиток студентів, який передбачає поступове формування у студентів здатності до творчості – інтегральної якості особистості, що об'єднує спрямованість й мотиви, творчі уміння й психічні

процеси, характерологічні якості особистості, які забезпечують людині успіх у творчості і піднімають діяльність людини до творчого рівня [9].

До принципів фізичного виховання, які відображають особливості підготовки викладачів фізичного виховання, відносимо принципи: індивідуалізації навантаження; поступового збільшення тренувальних навантажень на організм студента; вікового відношення особистості на організм людини; системного підходу навантаження та відпочинку; оздоровчої, та лікувальної спрямованості процесу фізичного виховання; всебічного, гармонійного розвитку особистості та зв'язку фізичного виховання з освітнім процесом в університеті.

До аксіологічних принципів, на яких будується професійно-педагогічна підготовка викладачів фізичного виховання в аграрному університеті відносимо принципи: ціннісного ставлення викладачів до студентів; аксіологічного підходу викладачів до педагогічного процесу; ціннісного ставлення викладачів до професійної діяльності в університеті; реалізації педагогічних та професійних цінностей; значущості ціннісних орієнтацій викладачів фізичного виховання [2].

Таким чином, всі вищезазначені принципи сприяють якісній організації методичної роботи в аграрному університеті, в його структурних підрозділах. Застосовувати педагогічні принципи цілісно й у взаємозв'язку означає будувати освітній процес ефективно, опираючись на педагогічні закономірності, принципи, правила, які виправдали себе на практиці.

Література:

1. Демінська Л. О. Аксіологічні засади професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання: монографія / Л. О. Демінська. – Донецьк: Юго-Восток, 2013. – 436 с. – С 48-62.
2. Демінська Л. О. Аксіологічні засади професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання : автореф. дис. на

здобуття наук. ступеня докт. : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. О. Демінська – Київ, 2014. – 39 с.

3. Журин А. А. Дидактический принцип актуальности в контексте медиаобразования [Електронний ресурс] / А. А. Журин // Медиаобразование, интегрированное с базовым: Опыт экспериментально-исследовательской работы коллектива школы № 858. Выпуск 3. – 2000. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.mediaeducation.ru/publ/jurin3.shtml>. – Назва з екрана.

4. Зайченко І. В. Педагогіка / І. В. Зайченко. – Київ: Освіта України, 2008. – 528 с. – (КНТ).

5. Коменский Я. А. Великая дидактика / Изб. Пед. Сочинения. – М.: Политиздат, 1955.

6. Курлянд З. Н. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова. – Київ: Знання, 2005. – 399 с.

7. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка / Н. Є. Мойсеюк. – Київ: Б. в., 2007. – 656 с.

8. Осадчая Т. Ю. Физическое воспитание школьников в США : учеб. пособие для студентов вузов физ. воспитания и спорта / Т. Ю. Осадчая, И. Г. Максименко. – К. : Олимп. л-ра, 2008. – 144 с.

9. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник. – К.: Мілені, Ум., 2006. – 11 с.

10. Технічна енциклопедія TechTrend [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://techtrend.com.ua/index.php?newsid=6887>. – Назва з екрана.

11. Фіцула М. М. Педагогіка : Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М. М. Фіцула. – Київ: Академія, 2000. – 544 с. – (Альма-матер) С. 111.

12. Чайка В. М. Основи дидактики / В. М. Чайка. – Київ: Академвидав, 2011. – 240 с. – (Альма-матер).

13. Ягупов В. В. Педагогіка – Принцип практичної спрямованості навчання. Принцип системності й послідовності навчання [Електронний

ресурс] / В. В. Ягупов // Київ Либідь. – 2002. – Режим доступу до ресурсу:
http://eduknigi.com/ped_view.php?id=166. – Назва з екрана.